Marie II

Původ materiálu
Marta Židková
Pořadí v lekci
40

Téma

Být matkou Spasitele bolí. Přináší to s sebou slzy, ztrátu, roztříštěnou duši. Marie se ale dočkala naděje.

Cíl

Představit dětem Marii jako ženu, matku, která přijde o darovaného syna. Nejen během života, jeho vydáním se druhým, ale doslova vydáním se za svět. Marie unese nejistotu, bolest a synovu smrt a dočká se pochopení, vzkříšení, naděje.

Pro učitele

Biblický text: *I tvou vlastní duší pronikne meč.* (L 2,35)

Výkladové poznámky

Marie nemá Ježíšův život pod kontrolou. Jeho vystupování na veřejnosti, jednání, vztah k vlastní rodině, sourozencům a rodičům je nestandardní. Těžko se to přijímá a Marie se pokusí situaci nějak korigovat, zklidnit, Ježíše usměrnit. A narazí.

Ježíš jde jinou cestou, jedinečnou, přes hranice tradic, zvyklostí, ale také rodiny. Marie matka musí být raněná. Dítě se jí vzdaluje.

Marie se mu přesto snaží porozumět. Scéna v Káni Galilejské (J 2,1–12) stojí na začátku, a je buď Mariiným nepochopením, nebo naopak jejím pochopením synovy výjimečnosti. Nevíme. Jde o úhel pohledu.

Každopádně Marie vytrvala do konce. Narozdíl od mnohých. Pod křížem je nakonec ona a další ženy. Ženy přes ohrožující nebezpečí a risk chtějí prokázat úctu k Ježíšovu mrtvému tělu, vykonat poslední službu… Marie je celou dobu někde poblíž, nablízku, neuteče. Přes bolest, probodenou duši, zůstává.

Marie je pod křížem, poblíž hrobu, se ženami, se syny, s nejbližšími na modlitbách po Ježíšově nanebevstoupení, u zrodu církve… Pochopila, uvěřila, vytrvala.

Marie je obrovský vzor – její víra je v chvění, důvěra i přes neporozumění, naděje přicházející přes smrt.

Úskalí

Marie je opravdu výjimečná v důvěře, spolehnutí se na Boha, jeho slovo, plán, blízkost. Je velkou výzvou pokusit se dětem ukázat, že víra roste, mění se, třese, opírá se o neviditelné, upíná se k zaslíbení… Je to opravdu těžké představit, nastínit, vysvětlit. Když s tím třeba sami máme problém (chceme-li být k sobě poctiví). Ukázat dětem (a vlastně je tím podpořit), že i naše víra je křehká, a učíme se a hledáme oporu ve velkých (i malých) biblických postavách, vzorech. Je to nesnadné, velmi osobní až intimní, ale bez toho to nejde.

Odkazy

Simeon v chrámu: L 2,21–40; Ježíšova rodina: Mt 12,46–50; Mt 13,53–58, Mk 3,31–34, Mk 6,1–5. L 4; L 8,19–21; ženy/Marie pod křížem: Mt 27,55–56; Mk 15,40–41; L 22,49–24,12; J 19,25–27; nanebevstoupení Sk 1,13–14

Pro děti

Předškoláci

Víte, že měl Ježíš sourozence? Bráchy a sestry! Marie s Josefem měli velkou rodinu. A muselo to u nich tedy asi někdy vypadat! Tolik dětí!

Je to vlastně moc hezké, představit si Ježíše, jak si s ostatními hraje stejné dětské hry, jí, umývá nádobí, asi se občas i pere… A taky roste a roste.

V Bibli se o tom moc nepíše, ale párkrát je tam zmíněno, že byl hodný kluk, a měli z něj radost. Měli se doma rádi, bydleli v Nazaretu, bylo jim spolu asi hezky. Ježíš časem začal pracovat se svým tátou Josefem, všichni sousedé ho znali.

A pak se to nějak změnilo. Když Ježíš dospěl a stal se z něj fakt dospělý, zkušený muž, tak z domu odešel. Vydal se dělat to, kvůli čemu vlastně přišel na tenhle svět. Mluvil o Pánu Bohu, o změně, o Boží lásce, o naději… A začalo se kolem něj scházet hodně lidí a on s nimi trávil čas, povídal, učil… A říkal jim bratři a sestry, a vytvořil si tak vlastně svoji úplně jinou novou rodinu.

A teď si představte tu jeho maminku Marii. Když se na tohle musela koukat. Na to, jak jí Ježíš odešel z domu, a dokonce dává přednost jiným. I to několikrát řekl – tohle je teď moje rodina… Muselo to pro ni být asi moc těžké. Je to její syn. Má ho ráda. Chtěla by ho mít doma, u sebe, nablízku… A on tady je pro druhé, pro každého, kdo ho potřebuje…

Párkrát to zkusila, došla si pro něj a chtěla, aby s ní šel zpátky domů. Ale on to odmítl. A dost drsně. Nevím, co se v ní odehrávalo, jak se cítila, jak moc ji to bolelo. Ale myslím, že hodně. Ale dokázala to přijmout. Nějak rozuměla tomu, že Ježíš je prostě jiný syn, je Boží. Asi tady musí být, s těmi všemi lidmi okolo. Pán Bůh s ním má určitě nějaký svůj plán.

Vždyť jí tenkrát anděl řekl, že její dítě zachrání svět. Bude synem Nejvyššího, Pán Bůh mu dá trůn a on bude kralovat!

A čeho se dočkala?

Marie byla u toho, když toho jejího milovaného, prvního, darovaného syna zabili. Byla u toho, když Ježíše ukřižovali.

Plakala a plakala. A úplně cítila, jak se jí něco uvnitř rozbíjí. Jako by jí vytrhli kus těla. Probodli duši… Musela to být strašná bolest a obrovský smutek.

Tohle Pán Bůh chtěl? Kvůli tomuhle se mi Ježíš narodil? Tohle byl ten plán?

A kde je to vítězství, ten trůn? Kde je Pán Bůh, když můj Ježíš umírá tamhle na kříži…?

Kdyby to takhle skončilo, tak by to bylo hrozné.

A ono to vypadalo, že to je konec. Ale nebyl.

Třetí den byl hrob prázdný, Ježíš v něm nebyl. A několikrát se ukázal svým nejbližším. A oni si mohli oddechnout, a nadechnout se, a přestat plakat a bát se. Protože teď začínali chápat, co jim to celou dobu říkal. Že Pán Bůh jim, nám lidem posílá v Ježíši úplně něco nového. Naději.

A Marie byla u toho!! Byla u toho, když ten její milovaný syn ostatní utěšoval, že smrt není konec a že Pán Bůh se rozhodl nás lidi milovat tolik, že se nemusíme smrti bát. Po smrti totiž odcházíme k němu.

Stejně jako k němu odešel po pár dnech i Ježíš. Rozloučil se a odešel do nebe. Marie s dalšími svými dospělými dětmi a s Ježíšovými nejbližšími u toho byla, modlila se, určitě i smála a radovala.

Protože to všechno dávalo smysl! To proč a jak se jí Ježíš narodil, jejich vztah, jejich láska. Celý ten jejich příběh byl velkým Božím plánem.

Marie dřív mnoha věcem nerozuměla, ale nepřestávala Pánu Bohu věřit. A Marie tak mohla být mezi těmi, kdo se jako první začali scházet a slavit bohoslužby jako křesťané, Kristovci, jako ti, kdo patří k Ježíšovi.

Jsem moc ráda, že se toho Marie dočkala!

Pomůcky: Postavičky, figurky…

Můžeme si povídat o rodině a svých vztazích. A o Mariině a Josefově rodině, a jejich dětech… A pak vzít jednu postavičku jako Ježíše – v čem byl jiný? Marie na něj kouká, poslouchá, je nablízku i v dáli. Můžeme si povídat o tom, jak se asi cítila, jak situace prožívala. Jak se i její víra tvořila a posouvala. A sdílet třeba s dětmi zkušenost vlastní víry…

Mladší školní děti

Marie jako maminka se asi musela hodně starat, vařit, běhat kolem dětí. Měla jich hodně! Po Ježíšovi se jí narodili ještě další kluci – Jakub, Josef, Juda, Šimon… A taky několik holek! Byli velká rodina. A žili společně v Nazaretu. Když ale děti vyrostou, stanou se taky dospělými, to je pro rodiče, pro mámy, další těžký období. Nechat děti jít žít svůj život… Ježíš taky z malého kluka vyrost a začal žít dost jinak, než jak si to Marie s Josefem asi představovali. Oni samozřejmě věděli, že je jiný, vzácný, od Pána Boha darovaný. Věděli nebo tušili, že bude žít jinak než oni, ale asi je to přesto zaskočilo. Ježíš totiž odešel z domu a začal kázat o Pánu Bohu, povídat, učit… a kolem sebe měl čím dál větší skupinu těch, kdo ho moc rádi poslouchali, přemýšleli o tom, co jim říká, snažili se to nějak pochopit. On totiž říkal věci hodně jinak, než jak to znali.

A začalo se o něm vykládat… Asi občas pomluvy, asi úsměšky, asi… K Marii se to samozřejmě doneslo. Co si lidé o jejím synovi vykládají. A nebylo jí to vůbec příjemné. Párkrát se pokusila jít za Ježíšem, promluvit si s ním, možná ho i trochu napomenout. Co my víme. Hlavně ho ale chtěla odvést pryč od těch lidí kolem, aby nedělal ostudu. Chtěla ho vzít domů, do bezpečí a klidu. A tak když dorazila k jednomu domu, vzkázala pro něj, že tam venku na něj čeká. Ať mu to vevnitř vyřídí: „Čeká na tebe máma a sourozenci, tvoje rodina, máš jít za nimi…“ A víte, co jí Ježíš na to vzkázal? Nic. Vlastně – nepřišel. Nepřišel za nimi ven. Nepřišel za ní. Zůstal uvnitř. A řekl: tohle je moje rodina. Tihle tady kolem mě…

To muselo být drsné. Mě by to jako mámu tady asi rozbrečelo. Bylo by mi to líto. Jak se cítila Marie, to nevíme. Jen si to zkouším představit. Drsné. Takové odmítnutí…

Marie asi takových chvil zažila víc. A přesto to pořád nějak zvládala. Přijímala. Přemýšlela. Skládala si v sobě.

Od Ježíšova narození, vlastně ještě před ním, věděla, že to rozhodně nebude jednoduchý život. Že tohle Boží dítě půjde svou vlastní cestu, a ona tomu může jen přihlížet. A že to bude taky často a hodně bolet. Už když byl Ježíš úplně maličké miminko, tak ho vzal do náručí jeden stařičký kněz, Simeon se jmenoval. A s rozzářenýma očima děkoval Pánu Bohu, že se toho dožil! Že si může pochovat maličkého Spasitele! Protože on to v tom miminku viděl, že se světu narodila záchrana. Marie, Josef, ostatní to neviděli, ale on jo. A zároveň tenkrát ale Marii varoval: „Bude to pro tebe strašně těžké, Marie. Sledovat život tohoto svého synka. I tvou vlastní duší pronikne meč.“ To znamená něco jako: „jednou ti bolest úplně probodne tvůj život.“ Nebude to snadné… pro tebe… přesto, přesto vidím, chovám si v náručí Spasitele!

Nevíme, co se Marii honilo hlavou. To nezjistíme. Ale jedno je jasné. Nikdy Ježíš neopustila. Vždycky se držela toho, co jí kdysi řekl anděl: „Porodíš syna! Dáš mu jméno Ježíš – Immanuel – ‚S námi Bůh‘…“ Celý jeho život, i ten dospělý, mu byla nějak nablízku. A slyšela, co říká, co učí, jak o Bohu mluví. Přemýšlela, čekala. Kam povede ten Boží plán.

A pak byla Marie u toho, když Ježíše ukřižovali. Když visel na kříži a v bolestech umíral. Byla tam.

A Ježíš, ten její milovaný syn, ten, který žil jinak, nejen pro svou mámu, pro svou rodinu, ale byl tu pro všechny, Ježíš, který teď umírá pro celý svět, tak tenhle syn v poslední chvíli myslí na ni. On svou matku miloval. Viděl ji tam pod křížem, dělal si o ni starost a svěřil ji do péče svému nejbližšímu učedníkovi. Věděl, že on se o jeho matku postará a bude o ni pečovat jako milující syn.

A pak umřel.

A něco umřelo v Marii. Tak jako umře něco v každé mamince, když jí zemře dítě. Větší bolest na světě asi není. A Marie to prožila. Nejspíš ji v tu chvíli probodl duši meč.

Ale byla s Ježíšem až do konce.

A když ženy třetí den po pohřbu chtěly jít namazat mrtvé Ježíšovo tělo voňavými oleji, tak našly otevřený hrob.

A Marie byla zase poblíž. Byla u toho, když do toho obrovského smutku a bolesti začaly přicházet zprávy o tom, že Ježíš smrt porazil. Byla u toho, když se začali setkávat ti, kdo tomu uvěřili. Byla u toho, když začala vznikat církev – společenství těch, kdo věří, že Bůh poslal na svět svého syna, aby porazil smrt, a naděje aby svítila světu. A Marie byla jeho matka…

S dětmi různého věku můžeme vést hovor o rodině, o vztazích, o víře. Přiměřeně okolnostem, rodinným vazbám apod. Pomáhat si můžeme figurkami, postavičkami, obrázky… Mám za to,

že to může být pro doprovázející dospělé velká výzva: Nestydět se, pokusit se formulovat vlastní víru, cestu, včetně pochybování a neporozumění. Když tu statečnost měla Marie, tak my to také můžeme zkoušet. A dětem autentická opravdovost může mnohé dát.

Starší školní děti

Marie má dítě… ale byl ten Ježíš vůbec její, nebo byl všech kolem? Někdy to s ním bylo tak náročné! Marie by mohla vyprávět…

Odmalička s ním bylo všechno nějak jinak. Musela si zvyknout, ale nikdy to moc nechápala. Asi chce všechno svůj čas.

Dokud byl Ježíš dítě, tak to ještě šlo. Až tedy na tu šílenou akci, kdy se jim při návštěvě Jeruzaléma ve dvanácti na tři dny ztratil a našli ho až v chrámu! Prý u svého Otce… Marie tomu svému nejstaršímu synovi nikdy do hlavy neviděla. Ale dokud byl malý, ještě se to dalo zvládnout. Byl hodné dítě. Prospíval na duchu i na těle, byl milý Bohu i lidem (L2,52). Moudrost a milost Boží byla s ním, píše se v Bibli. Každý by chtěl takové dítě! Radost na něj pohledět.

Ale… Pak, když byl dospělý muž, pak to nabralo nějak svůj směr. A pro Marii to vůbec nebylo snadné to přijmout.

Ježíš vyletěl z hnízda, dospěl, osamostatnil se, začal se potulovat, obklopený svými posluchači, chodil po celé Galileji, vykládal, učil, kázal o Bohu, o jeho lásce, milosrdenství… a moc už se k nim doma neznal.

Nebo, to bychom mu asi křivdili, doma se jim zdálo, že se k nim nezná.

Anebo že by se oni raději neznali k němu?

I tak to může občas vypadat. Doma není nikdo prorokem, říká se. Víte, co to znamená? Že ti, co vás znají, vaši nejbližší, nebo ti, co vás znají od malička, že nechtějí moc slyšet, co jim říkáte. A Ježíš doma narazil. Nebrali ho tam vážně. Nebrali vážně to, co jim v synagoze říkal. Co to vykládá? O Bohu, o jeho království, o tom, jak máme žít?! Na co si to hraje?! Vždyť je to přece tesařovic Ježíš! Jeho mámu Marii známe! A Josefa, jeho starého otce! A taky jeho bráchy Jakuba, Josefa, Judu, Šimona. I jeho sestry. Vždyť jsou všichni tady odsud z Nazareta…

No, když se to doneslo k Marii, nebyla z toho nadšená. Ono se totiž o něm docela začalo mluvit a rychle se to neslo mezi lidmi, kteří jen kroutili hlavou.

Párkrát na Ježíše čekali, Marie s jeho sourozenci. Chtěli s ním mluvit, vzkázali mu, aby za nimi přišel. A co na to Ježíš? Ten se rozhlédl a ukázal na ty kolem sebe: „Tohle je moje matka a mí bratři. Kdo dělá to, co si přeje Bůh, ten je moje máma, můj bratr, moje sestra.“

Uf, to je dost drsné, tohle slyšet z úst vlastního syna. To muselo být pro Marii hrozně zraňující. Matkou nazve své posluchače, a za ní ani nepřijde.

Bylo asi hodně složité najít k sobě cestu. Marie se ale snažila. Nikdy nepřestala Ježíše milovat. Je to její nejstarší, jedinečný, darovaný syn! Musela se asi naučit přijmout, že má svůj úkol, který za něj nemůže nikdo jiný vzít.

A to ještě zdaleka netušila, co Ježíše ještě čeká. A co čeká ji, jako jeho matku.

Její duši totiž probodne meč…

Když totiž byl Ježíš úplně čerstvé miminko, přišli Marie s Josefem poděkovat do chrámu a obětovat Hospodinu při slavnostní bohoslužbě. Potkal je tam Simeon, velmi věřící člověk, moc hodný, spravedlivý, žil tak, jak si Pán Bůh přál. Dostal zprávu, že než zemře, uvidí Mesiáše. A pak ho něco pohánělo jít do chrámu zrovna v tu stejnou chvíli, ve které tam byla Marie s Ježíšem v náručí. A když je Simeon uviděl, bylo mu jasné, koho má před očima. Záchranu pro všechny národy. Světlo pro celý svět. „Už můžu klidně umřít, Hospodine! Umřu v klidu, s velikou nadějí v srdci. Protože tomuhle světu se narodila záchrana. V tomhle maličkém dítěti přišlo světu spasení!“

Zadarmo to nebude, jednoduché to nebude, bude to stát hodně bolesti, slz, bude to strašně těžké. Spousta lidí bude stát proti němu. Tvoji duši, milá Marie, probodne meč! Tak moc to bude bolet!
Ale bude to stát za to!

Ale být matkou Spasitele bolí…

Ježíš zemřel na kříži a Marie tam byla. Viděla umírat své dítě a jako by umřelo kus jí samotné. Vyprchal jí z těla život, každý nádech bolí.
Možná tam pod křížem, možná později si vzpomněla na Simeonova slova.

Jako by jí duši probodl meč… On to totiž věděl! Věděl, že to bude bolet, být Ježíšova máma. Říkal to už tenkrát, když choval maličkého Ježíše v náručí.

Marie stojí pod křížem, se srdcem a duší probodenou bolestí a smutkem. Ježíš ji vidí a z posledních sil poprosí svého učedníka, kterého miloval, aby se o jeho maminku postaral. „Ženo, hle, tvůj syn! … Hle tvá matka…“ Předal ji do péče a ochrany tomu, komu důvěřoval… a zemřel.

Kdyby tady skončil Mariin příběh, Mariina láska k tomu zvláštnímu dítěti, bylo by to hrozně smutné.

Ale na kříži to neskončilo. On je totiž za tři dny čeká pohled na otevřený hrob.

A teprve teď můžou začít Ježíšovi nejbližší chápat, o co celou dobu šlo.
Teprve teď může Marie začít chápat to, o čem celý život vlastně tak složitě přemýšlí.

Proč se Ježíš narodil zrovna takovým způsobem, že ona mohla být jeho matkou. Proč byl tak zvláštní dítě. Co se snažil říct, naznačit, na co je připravit. Co všechno se muselo stát, aby pochopila, že on nezemřel zbytečně, ale za ni, za své milé, za každého, za tento svět. A vrátil se k Otci.

A ona se může spolu s ostatními učedníky ale i se svými dalšími dětmi modlit, děkovat, chválit, prosit. Protože její syn, Boží syn, zachránil svět.

Přesah

Marie přijala, že Ježíšova cesta jde přes hranice – našich představ, pravidel, zvyklostí, tradic, přes hranice vztahů i rodiny. Nejbližším se vzdaloval kvůli těm kolem, těm v dálce, kvůli těm, co přijdou, kvůli nám. Být Ježíšovou matkou, jeho bratrem, sestrou, znamená také přijmout, že se o něj podělím, nevlastním… A on se nakonec dá všem. Vydá za každého z nás…

Liturgie

Písně

Má duše Boha velebí (Svítá 176); *Ave Maria* (Svítá 6); *Marie má dítě* (Svítá 181); *Poslal Bůh anděla* (Svítá 264); *Díky za toto krásné ráno* (Svítá 45); *Moudrost mi, Pane, dávej* (Svítá 189); *Hosana* (Svítá 74); *Tomu, kdo pro žal hlavu věší* (Svítá 339); *Zněl pláč noci té* (Svítá 396); *Vánoční prosba* (Svítá 393); *Velikonoční prozpěvování* (Svítá 330); *Vinný kmen* (Svítá 318); *Stál jsem v tu dobu* (Svítá 309); *Sedm radostí* (Svítá 342); *Haleluja, zpívej…* (Svítá 90)

Biblický text k zapamatování

I tvou vlastní duší pronikne meč. (L 2,35)

Rituál

Můžeme se držet za ruce a po sobě opakovat: Marie má dítě. – Pro nás zemřel a pro nás vstal z mrtvých. – Požehnaná nade všechny ženy… Dalo by se to jako vzájemný povzbuzující pozdrav použít třeba i v rámci bohoslužby s dospělými.

Okénko do bohoslužeb

Marie má dítě… První, nečekané, darované, pak další, taky darované… S Josefem vychovávají Ježíše, a postupně taky Jakuba a Judu a další kluky a pár holek… Napadlo vás někdy přemýšlet o tom, jací byli jako rodina? Spolu?

Ježíš z té rodiny vykročil. A shromáždil kolem sebe jiné, kterým říkal „bratři, sestry“…

Jak se v tom Marii asi žilo? Umíme si to představit? A chtěli bychom to tak?

Marie si ledacos nevybrala. Ale to zásadní přijala. Ježíšovu cestu, jeho volbu, jeho lidský konec… to všechno přežila, s bolestí, rozbitou duší, pláčem.

Přijala, že zdaleka všemu nerozumí, ale důvěřovala. A dočkala se nedělního rána, prázdného hrobu, dočkala se, že její syn vešel k Otci. A byla mezi těmi, kdo pro nás založili společenství.

Zpívejme o Marii! O statečné matce!

Modlitba

Pane, děkujeme, že jsi při Marii stál, dával jí sílu, když pro bolest a ztrátu nejspíš nevěděla, jak dál žít. Děkujeme za to, že pochopila, k čemu vedla její cesta. Že její syn doopravdy zachránil svět, přemohl smrt. Děkujeme, že nám porodila Spasitele a byla mu nablízku celý život. Učíme se z její statečnosti, věrnosti, odvahy, důvěry. Prosíme, buď nablízku i nám. Amen.

Katechetické cykly
Ženy v Bibli
Biblický odkaz (kat)
Lukáš 2,35